Luonnonvarakeskus

77/00 00 02 00/2022
E 132/2021

27.1.2022

Asia: Asia: E 132/2021 vp Valtioneuvoston selvitys: Alustavia ennakkovaikuttamislinjauksia perustuen komission kestävän rahoituksen asiantuntijatyöryhmän raporttiin (tuleva taksonomian neljän ympäristötavoitteen delegoitu säädös)

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta

Luonnonvarakeskuksen asiantuntijalausunto

1 Tausta

Maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt Luonnonvarakeskukselta lausuntoa Valtioneuvoston selvityksestä: Alustavia ennakkovaikuttamislinjauksia perustuen komission kestävän rahoituksen asiantuntijatyöryhmän raporttiin (tuleva taksonomian neljän ympäristötavoitteen delegoitu säädös).

2 Lausunto

Yleistä

Luonnonvarakeskus ottaa lausunnossa kantaa omaan toimialaansa kuuluviin kohtiin. Näiltä osin Luonnonvarakeskus yhtyy ennakkovaikuttamiskirjeen päälinjauksiin ja tavoitteeseen ohjata rahoitusta taloudellisiin toimintoihin, jotka tukevat luonnon biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien sekä vesi- ja merivarojen tilan edistämistä, kiertotalouteen siirtymisen tukemista sekä ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä. **Luonnonvarakeskus korostaa, että tavoitteiden saavuttamiseen liittyvien teknisten arviointikriteerien tulisi pohjautua tutkimustietoon, joka on laaja-alaista, ajantasaista ja monitieteistä.** Tähän liittyen Luonnonvarakeskus on toimittanut komissiolle kattavan vastineensa kestävän rahoituksen foorumin ympäristökriteerejä koskevan raportin julkisessa kuulemisessa syyskuussa 2021. Luonnonvarakeskuksen vastine sisälsi laajan joukon tieteellisiä tutkimuksia, jotka täydentävät arviointikriteerien laadinnassa käytettyä tietopohjaa ja auttavat vahvistamaan kriteerien oikeudenmukaisuutta sekä elinkeinojen ja toimijoiden, kuten maanomistajien, tasapuolista kohtelua. Luonnonvarakeskus näkee, että ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi arviointikriteerien tulee olla toimien toteuttajien näkökulmasta selkeitä ja käyttökelpoisia sekä niiden aiheuttaman hallinnollisen taakan tulee säilyä kohtuullisella tasolla.

Arviointikriteerien muotoilua arvioitaessa tulee ottaa huomioon se, että EU:n kestävän rahoituksen strategian ja siihen liittyvän taksonomia-asetuksen tavoitteet ja niiden toteutuksen toimet ulottuvat eri mittakaavatasoille ja erilaisille alueille. Tavoitteet ja arviointikriteerit ovat yleiseurooppalaisia ja globaaleja, mutta toimet toteutetaan paikallisissa olosuhteissa eri puolilla Eurooppaa. Tämä vaatisi alueellisten olosuhteiden parempaa huomioimista kriteerien muotoilussa. Toisaalta kriteeristö on tarkoitettu ensisijaisesti rahoitusalan käyttöön, joka puolestaan kaipaa yhdenmukaisia ja helposti todennettavia eri maiden sekä ilmasto- sekä kasvillisuusvyöhykkeiden yli ulottuvia teknisiä arviointikriteerejä. Lisähaasteena erityisesti biologisia luonnonvaroja käyttävien taloudellisten toimintojen arviointikriteerien osalta on, että ilmasto-, ympäristö- ja kiertotaloustavoitteet voivat olla toisilleen ristiriitaisia, mikä korostaa ”ei

merkittävää haittaa" (do no significant harm) -vaatimusten tärkeyttä ja oikeasuhtaisuutta kokonaisuudessa.

Maatalous

Luonnonvarakeskus toteaa, että ennakkovaikuttamislinjauksissa on maatalouden osalta oikealla tavalla korostettu jäsenmaiden erilaisia olosuhteita ja EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistukseen liittyviä ratkaisuja, joiden ottaminen huomioon on tärkeää myös Suomen maatalouden sopeutumiseen teknisiin arviointikriteereihin. Esimerkkinä Suomeen huonosti sopivista kriteereistä voidaan mainita maatalousmaan pH optimialueen vaatimus 6,5-7,0, joka on tarpeettoman korkea Suomessa esiintyville maannoksille, jotka sisältävät usein myös runsaasti orgaanista ainesta. Suomen olosuhteet huomioon ottaen Luonnonvarakeskus näkee, että turvepohjaisista kasvualustoista ja turpeen kuivikekäytöstä luopuminen olisi perusteltua sisällyttää kriteereihin vasta sitten, kun korvaavat, toimivat ja kestävästi tuotetut materiaalit ovat valmiina käytettäväksi. Suomen kokemusten mukaan huuhtoutumisen aiheuttamassa ravinnekuormituksessa fosforin merkitys on olennainen. Tämän vuoksi Luonnonvarakeskus pitää tärkeänä fosforin lisäämistä maatalouden teknisten arviointikriteerien ravinnetasevaatimukseen.

Metsätalous

Luonnonvarakeskus tukee ennakkovaikuttamislinjauksen mukaista näkemystä siitä, että teknisten arviointikriteerien tulisi ottaa mahdollisimman hyvin huomioon jo olemassa olevat EU-kehikot sekä käyttää mahdollisuuksien mukaan vakiintuneita ja merkitykseltään selkeitä käsitteitä. **Luonnonvarakeskus korostaa, että kriteerien tulisi olla sovellettavissa tasapuolisesti eri kasvillisuusvyöhykkeillä, mihin yksityiskohtaiset, kaikille kasvillisuusvyöhykkeille ja jäsenvaltioille samat kynnysarvot sopivat huonosti.** Luonnonvarakeskus nostaa myös esille, että talousmetsien suojeluvaatimukset eivät ota huomioon sitä, kuinka paljon metsiä on jo ennestään suojeltu, eivätkä ne myöskään ohjaa suojelua biodiversiteetin näkökulmasta optimaalisesti arvokkaimmille kohteille ja suurempiin kokonaisuuksiin sekä jo aiemmin suojeltujen alueiden läheisyyteen. Suojelun toteuttamista prosenttiperusteisesti ei siten voida pitää tehokkaana tapana myönteisten biodiversiteettivaikutusten aikaansaamiseksi.

Kalastus

Luonnonvarakeskuksen näkemyksen mukaan kalastusta koskevat ennakkolinjaukset on muotoiltu siten, että ne sekä edistävät kalastuksen kestävyyttä ja vastuullisuutta että samaan aikaan ottavat huomioon Suomen olosuhteet ja elinkeinon rakenteen.

3. Yhteenveto

Yhteenvetona Luonnonvarakeskus toteaa:

- Luonnonvarakeskuksella ei ole huomautettavaa liittyen valtioneuvoston selvitykseen.
- Päätöksenteon on perustuttava laaja-alaisesti parhaaseen saatavilla olevaan tutkittuun tietoon ja päätöksenteon on otettava huomioon alueelliset, mm. ilmastosta ja lähtötilanteista johtuvat erot.
- Luonnonvarakeskus pitää erittäin tärkeänä eri EU-politiikkojen välisen koherenssin varmistamista sekä kohtuuttoman hallinnollisen taakan välttämistä.

Asiantuntijalausunnon valmistelijat: tutkimusylijohtaja Antti Asikainen, ohjelmajohtaja Mikko Kurttila, tutkimuspäällikkö Matleena Kniivilä, tutkimusprofessori Terho Hyvönen, erikoistutkija Antti Mutanen, erikoistutkija Tapio Salo, erikoistutkija Esa-Jussi Viitala